

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Ülemnõukogu
seadus
algtekst
RT 1991, 12, 169

Eesti Vabariigi pensioniseadus

Vastu võetud 15.04.1991

I. Õigus riiklikule pensionile

§ 1. Õigussaadakäesolevaseadusega ettenähtud juhtudel riiklikku pensioni on Eesti Vabariigis alaliselt elavatel isikutel.

Õigussaada riiklikku pensioni on ka seadusega kehtestatud korras Eestisse elama asunud teisteriikide kodanikel ja kodakondsuseta isikutel, kui vähemalt 2/3 vajalikust pensioniõiguslikust staažist on omandatud Eestis. Kui Eesti Vabariigijateisteriikide vahelsõlmitud lepingutes on ette nähtud teistsugused sätted, siis kohaldatakse nendes lepingutes kehtestatud sätteid.

Ennetise riiki elama asumist määratud pensionimaksatakse vastavalt selle riigiga sõlmitud lepingule.

§ 2. Riiklikud pensionid on:

- 1) vanaduspension;
- 2) invaliidsuspension;
- 3) toitjakaotuspension;
- 4) väljateenitud aastate pension;
- 5) hoolduspension.

§ 3. Isikule, kellel on õigus saada mitut liiki riiklikku pensioni, määratakse üks pension tema valikul. Samaaegselt on tal õigus saada mitmeid pensione: tööandja pensioni, pensioni vabatahtliku kindlustuse korras jm.

§ 4. Tegevust, mille vanaduspension saamistingimuseks, nimetatakse pensioniõiguslikuks tegevuseks. Aega, mille jooksul niisugune tegevus toimub, nimetatakse pensioniõiguslikuks staažiks (paragrahv 27, 28).

§ 5. Vanadus-, invaliidsus- ja toitjakaotuspension arvutatakse palgamiinimumist, mille kehtestab Eesti Vabariigi Valitsus, ja pensioni taotleja (toitja) keskmisest kuusissetulekust.

§ 6. Kui on õigus pensioni saada, aga sissetulekust arvutatav pension osutub väiksemaks vastavale pensioniliigile kehtestatud alammäärast või kui andmed sissetuleku kohta puuduvad, määratakse alammääras.

§ 7. Vanadus-, invaliidsus- ja toitjakaotuspensionile, ka pensioni alammäärade arvutatakse juurde lisandid:
1) mittetöötavale pensionärile (välja arvatud III grupi invaliidile), kelle ülalpidamisel on paragrahv 18 punktis 1 loetletud isikud - igatöö võimetu perekonnaliikmest 45 protsenti palgamiinimumist. Lisand ülalpeetavate eest arvutatakse juurde vaid ühe perekonnaliikme pensionile;
2) 80-aastaseks saanud pensionärile (välja arvatud I grupi invaliid) - 35 protsenti palgamiinimumist;
3) I grupi invaliidile - 70 protsenti palgamiinimumist;
4) rehabiliteeritule - 20 protsenti palgamiinimumist;
5) Vabadussõjast osavõtnule - 20 protsenti palgamiinimumist;
6) lapsinvaliidile ja invaliidile lapsest - 15 protsenti palgamiinimumist.
Osalise staaži alusel määratud vanaduspensionile arvutatakse samuti juurde kõik käesolevas paragrahvis nimetatud lisandid.

II. Vanaduspension

§ 8. Õigus saada vanaduspension on 60-aastaseks saanud mehel, kellel on vähemalt 25-aastane pensioniõiguslik staaž, ja 55-aastaseks saanud naisel, kellel on vähemalt 20-aastane pensioniõiguslik staaž.

§ 9. Õigus saada soodustingimustel vanaduspension on:

- 1) 50-aastaseks saanud naisel, kellel on vähemalt 15-aastane pensioniõiguslik staaž, kui ta on sünnitanud viis või rohkem last ja kasvatanud nad 8 aasta vanuseks;
- 2) 50-aastaseks saanud naisel, kellel on vähemalt 15-aastane pensioniõiguslik staaž, kui ta on kasvatanud lapsinvaliidivõi invaliidi lapsest vähemalt 8 aastat;
- 3) 55-aastaseks saanud mehel, kellel on vähemalt 20-aastane pensioniõiguslik staaž ning kes on kasvatanud lapsinvaliidivõi invaliidi lapsest vähemalt 8 aastat ning kui käesoleva paragrahvi punktis 2 nimetatud naine on loobunud oma õigusest mehe kasuks või saab ise riiklikku pensioni muudel alustel või on surnud;

4) 40-aastaseks saanud naisel, kellel on vähemalt 15-aastane pensioniõiguslik staaž, ja 45-aastaseks saanud mehel, kellel on vähemalt 20-aastane pensioniõiguslik staaž, kui ta on liliput või I grupi nägemisinvalid; 5) isikul, kes on töötanud tervist eriti kahjustavatelja eriti raskete tingimustega tööl. Tingimuste loetelu kehtestatakse Eesti Vabariigi seadusega.

§ 10. Vanaduspensioni (paragrahvid 8, 9) arvutamiseks liidetakse 60 protsentipalgamiinimumist ja 40 protsenti keskmisest kuusissetulekust pensioni määramiseks vajalikust staaži eest. Sellele lisatakse 1 protsent keskmisest kuusissetulekust pensioni määramiseks vajaliku staaži ületava iga täisaasta eest. Keskmisest kuusissetulekust arvutatakse pensioniosa ülemmäär on 65 protsenti nimetatud kuusissetulekust. Vanaduspensioni alammäär on 85 protsenti palgamiinimumist.

§ 11. Õigus saada vanaduspensioni osalise staaži puhul on 60-aastaseks saanud mehel ja 55-aastaseks saanud naisel, kellel on vähemalt 5-aastane pensioniõiguslik staaž.

§ 12. Vanaduspensioni arvutamiseks osalisest staaži puhul liidetakse 60 protsenti palgamiinimumist ja iga pensioniõigusliku aasta eest mehele 1,6 protsenti ning naisele 2 protsenti keskmisest kuusissetulekust. Vanaduspensionialammäär osalisest staaži puhul on 70% palgamiinimumist.

§ 13. Vanaduspensioni määratakse eluajaks.

III Invaliidsuspension

§ 14. Invaliidsuspension määratakse töövõimetäieliku või osalise kaotuse korral, sõltumata pensioniõiguslikust staažist.

Invaliidsuse, selle tekke aja ja põhjused tuvastab arstlik tööekspertiisi komisjon (ATEK), kes määrab ka invaliidsusgrupi.

Alla 16-aastaselapsetunnistab lapsinvaliidiks arstlik konsultatiivkomisjon (AKK).

§ 15. Invaliidsuspension arvutamiseks liidetakse:

I grupi invalidile - 60 protsenti palgamiinimumist ja 40 protsenti keskmisest kuusissetulekust;

II grupi invalidile - 60 protsenti palgamiinimumist ja 35 protsenti keskmisest kuusissetulekust;

III grupi invalidile - 30 protsenti palgamiinimumist ja 25 protsenti keskmisest kuusissetulekust.

Lapsinvaliidile määratakse 85 protsenti palgamiinimumist.

Kui I või II grupi invalidil on vanaduspensioni määramiseks

vajalik staaž, sealhulgas soodustingimustel, määratakse tema soovil invaliidsuspension vanaduspensionimääras, sõltumata invalidi vanusest.

I ja II grupi invaliidsuspension alammäär on 85 protsenti, III grupi invaliidsuspensionil 45 protsenti palgamiinimumist.

§ 16. Invaliidsuspension määratakse invaliidsuse ajaks. 55-aastaseks saanud mehele ja 50-aastaseks saanud naisele määratakse invaliidsuspension eluajaks. Uus arstlik läbivaatus toimub tema avalduse põhjal.

IV Toitjakaotuspension

§ 17. Toitjakaotuspension määratakse toitja surma korral tema ülalpidamisel olnud töövõimetele perekonnaliikmetele; lastele ning sissetulekukaotanud vanematele jaabikaasale määratakse pension sõltumata sellest, kas nad olid toitja ülalpidamisel või mitte.

§ 18. Töövõimetele ja nendega võrdsustatud perekonnaliikmeteks loetakse:

1) lapsed, vennad, õed ja lapselapsed, kes on alla 18-aastased (alla 24-aastased õpilased) või sellest eest vanemad, kuid on invaliidistunud enne 18-aastaseks (õpilased enne 24-aastaseks) saamist, samuti vennad, õed ja lapselapsed, kelle vanemad on töövõimetus;

2) vanemad jalesk, kui nad on pensionieas (mehed 60-aastased, naised 55-aastased) või invalidid;

3) lahutatud abikaasa, kui ta invaliidistunud abielu lahutamise või enne 1 aasta möödumist abielu lahutamisest või jõudis pensioniikka (mehed 60-aastased, naised 55-aastased) enne 5 aastamöödumist abielu lahutamisest, kui abielu olikestnud vähemalt 10 aastat;

4) vanavanemad, kui puuduvad töövõimelised isikud, kes seaduse järgi peavad neid ülal pidama;

5) toitja alla 14-aastaste laste, vendade, õdede ja lapselaste eestkostja, kuita ei tööta jakasvatatav beid oma perekonnas.

§ 19. Kasulastel, -vendadel, -õdedel, -vanematel ja -vanavanematel on õigussaadat toitjakaotuspension võrdselt lihaste laste, vendade, õdede, vanemate ja vanavanematega.

§ 20. Lapsendajal on õigus saada pensioni võrdselt lapsevanematega ja lapsendatud lastel võrdselt lihastelastega. Alaealistel, kellel on õigus saada toitjakaotuspension, säilib see õigus ka tema lapsendamise järel.

§ 21. Käesoleva seaduse sätted laienevad ka teadmata äraolija perekonnale, kui toitja on kehtestatud korras tunnistatud teadmata äraolijaks.

§ 22. Pension, mison määratud abikaasasurma võitena teadmata äraolija kustunnistamise puhul, säilib kasiis, kui abiellutakse uuesti.

§ 23. Toitjakaotuspension arutamiseks liidetakse 30 protsentipalgamiinimumist ja igatöövõimetuperekonnaliikme kohta 25 protsenti toitja keskmisest kuusissetulekust (paragrahvid 30-32).
Orbudeletoitjakaotuspension arutamiseks liidetakse 30 protsenti palgamiinimumist ja iga orvu kohta 25 protsentimõlema surnud vanema keskmisest kuusissetulekust.
Toitjakaotuspension alammääron lapsele 45 protsenti, orvule 130 protsenti ja täiskasvanule 70 protsenti palgamiinimumist.

§ 24. Toitjakaotuspension määratakse kogu ajaks, mille vältel surnud isikuperekonnaliiget loetaksetöövõimetuks käesoleva seaduse paragrahvi 18 kohaselt, pensioniikka jõudnud perekonnaliikmetele aga eluajaks.

V Väljateenitud aastate pension

§ 25. Väljateenitud aastate pension määratakse mõne luala spetsialistidele, kestevad tööd, millega kaasneb kutsealase töövõime kaotus või vähenemine enneaegselt pensioniikka jõudmist.
Väljateenitud aastate pension määratakse Eesti Vabariigi vastava seaduse alusel.

VI Hoolduspension

§ 26. Õigussaada hoolduspension on viis aastat hiljem kui vanaduspension (paragrahvid 8,9), nendel, kellel puudub õigus saada muud liiki pensioni. Hoolduspension määratakse 70 protsenti palgamiinimumist.
Hoolduspension määratakse eluajaks.

VII Pensioniõiguslik staaž

§ 27. Pensioniõiguslik staaž hulk arvatakse igasuguse tegevuse aeg töövõtjana, sõltumata sellest, kas tööandja maksis sotsiaalmaksu (sotsiaalkindlustusmaksu) või mitte.
Pensionioõigusliku staaži hulka arvatakse samuti:
1) töötamise aeg pereettevõtte või talupereliikmenaja individuaaltöö, kui makstakse sotsiaalmaksu;
2) loomeliitude ja kutseühingute liikmete tegevusaegalates loometegevuse algusest. 1991. a. 1. jaanuarist arvatakse nimetatud isikute tegevusaeg staaži hulka, kui makstakse sotsiaalmaksu;
3) sõjaväeteenistuse ja sellega võrdsustatud teenistuse aeg;
4) õpiaeg kõrgkoolis ja keskeriõppeasutuses; kaadri ettevalmistamise, kvalifikatsiooni tõstmise ja ümberkvalifitseerimise aeg koolis, aspirantuuris, doktorantuuris või kliinilises ordinatuuris oleku aeg;
5) I grupi invaliidi, kuni 16-aastaselt invaliidi, kuni 18-aastase lapsest invaliidi ja 80-aastaseks saanud vanuri ning emal (erandina isal) väikelaste hooldamise aeg kuni lapse 3-aastaseks saamiseni;
6) töötü abiraha saamise või täiendus- või ümberõppe aeg;
7) töötamise aeg kirikus (koguduses), registreeritud usuorganisatsioonis;
8) töötamise aeg talusennekolhooside ja sovhooside moodustamist, kui isik oli vähemalt 16 aastat vana;
9) emale 2 aastat iga lapse kohta, keda ta on kasvatanud vähemalt 8 aastat.

§ 28. Sooduskorras arvatakse pensioniõigusliku staaži hulka:
1) rehabiliteeritud isiku vahi all, kinnipidamiskohas või asumisel oleku aeg - kolmekordselt;
2) pidalitõbilasjakatutõrjeasutusest töötamise aeg - kahekordselt;
3) tervishoiuasutuses töötamise aeg Eesti Vabariigi Valitsuse kinnitatud tööde ja ametikohtade eriloetelu alusel pooleteiselt.

§ 29. Pensioniõigusliku staaži tõendamise juhend kinnitatakse Eesti Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras.

VIII Pensioni arvutamine

§ 30. Pension arvutatakse pensioni taotlemisele või töötamise lõpetamisele eelnenud viimasest 15 aastast pensioni taotleja poolt valitud mis tahes 5 järjestikuse aastakeskmisest kuusissetulekust, jagades 5 aasta jooksul saadud sissetuleku üldsumma 60-ga.

Käesoleva paragrahvi eelmises lõikes nimetatud 5-aastasest perioodist võib pensioni taotleja soovil välja jätta kuud, mil ta (toitja):

- 1) oli invaliid või sai hüvitust seoses tervisekahjustusega;
- 2) hooldas last, invaliidi või vanurit, kelle hooldamise aeg arvati tema pensioniõigusliku staaži hulka;
- 3) õppiskõrgkoolis või keskeriõppeasutuses, kaadri ettevalmistamise, kvalifikatsiooni tõstmise ja ümberkvalifitseerimise koolis või kursustel või oli aspirantuuris, doktorantuuris või kliinilises ordinatuuris;
- 4) sai ajutise töövõimetuse tõttu toetust;
- 5) oli ajateenistuses või alternatiivteenistuses;
- 6) sai töötü abiraha, oli täiendus- või ümberõppe aeg;
- 7) oli vahi all, kinnipidamiskohas või asumisel ja kui ta on rehabiliteeritud.

Pensionitaotleja valikul asendatakse käesoleva paragrahvi eelmisel lõikel 5-aastasest perioodist välja jäetud kuud sellele perioodile vahetult eelnenud või vahetult järgnenud kuudega käesolevas paragrahvis nimetatud 15 aasta piires.

§ 31. Vanaduspensioniarvutamisel isikule, kes on töötanud vähem kui 5 aastat paragrahvis 30 märgitud 15-aastases perioodis määratakse keskmine kuusissetulek üldsumma jagamisel 60-ga.
Invaliidsus- ja toitjakaotuspensioniarvutamisel vähem kui 5 aasta sissetulekust määratakse keskmine kuusissetulek sissetuleku üldsumma jagamisel töötatud kalendrikuude arvuga.
Pensioniarvutamisel hooajatöötajale määratakse keskmine kuusissetulek 5 hooaja sissetuleku üldsumma jagamisel 60-ga.

§ 32. Keskmise sissetuleku hulka, millest pension arvutatakse, kuulub:

- 1) pensioni taotleja kogu sissetulek, mille pealt töötandja on kohustatud maksma sotsiaalmaksu;
- 2) pereettevõtte ja talupere liikmel ning individuaaltöötajal - peale käesoleva paragrahvi muudes punktides nimetatud sissetuleku ka sissetulek pereettevõttest, taluperest, individuaaltööst, kui selle pealt maksti sotsiaalmaksu;
- 3) pensionitaotleja esiallitatud keskmise töötasunings talle makstud rasedus- ja sünnitoetus. Toetus ajutise töövõimetus puhul ja igakuunelapsehooldustoetus arvatakse keskmise sissetuleku hulka pensioni taotleja soovil;
- 4) kõrgkooli, keskeriõppeasutuse, kaadriettevalmistamise õppeasutuse, kooli ja kursuste õppuril, aspirandil, doktorandil ja kliinilisel ordinaatoril- temavalikul kas käesoleva paragrahvi muudes punktides nimetatud sissetulek või stipendium.

§ 33. Toitjakaotuspensioniarvutamisel kohaldatakse eaduse paragrahve 30-32.

Kuitoitja oli pensionär, võib pensioni taotlejal valikul toitjakaotuspensioniarvutadasissetulekust, millest toitja pension oli arvutatud või ümber arvutatud, või toitjale määratud pensionist.

§ 34. Keskmise kuusissetuleku arvutamisel välismaal töötanud isikule võetakse tema valikul arvesse ka sissetulek, mida ta sai enne välismaale tööleasumist või välisvaluutas saadud sissetulek, mille pealt on makstud sotsiaalmaksu.

Välisvaluutassaadud sissetulek arvutatakse Eesti Vabariigi ametlikku valuutasse Eesti Panga poolt avaldatud, välisvaluuta väljamaksmise kuupäeval kehtinud kursi järgi.

§ 35. Pensioni arvutamisel võetakse keskmise kuusissetulekuna arvesse kuni 6-kordne palgamiinimum.

§ 36. Pensioni üldsumma kindlaksmääramisel ümardatakse 50 kopikat ja üle selle rublani, summat kuni 50 kopikat aga ei arvestata.

IX Pensioni ümberarvutamine

§ 37. Vanadus- ja invaliidsuspensionäril (paragrahvid 8, 9, 11, 15) on õigus iga vähemalt kaheaastase täiendava pensioniõigusliku staazi järel taotleda pensioni ümberarvutamist, lähtudes uuest 5 järjestikuse aasta keskmisest kuusissetulekust, kuisee ületab summa, millest endine pension oli arvutatud või ümber arvutatud.

§ 38. Palgamiinimumisuurendamise korral arvutatakse pension ümber, lähtudes uuest palgamiinimumist. Kui palgamiinimumi suurendatakse esimesel poolaastal, arvutatakse pension ümber sama aasta 1. juulist, kuiseel poolaastal, siis järgmise aasta 1. jaanuarist.

§ 39. Elukalliduse tõusu kompenseeritakse pensionäridele Eesti Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras.

X Pensioni määramine

§ 40. Pensioni taotluse esitavad:

- 1) töötajad ja nende perekonnaliikmed - pensionitaotleja (toitja) viimase töökoha administratsioonile (juhatusel). Kui pensioni taotleja ei ole nõus administratsiooni otsusega pensionimääramises esitamise koostöökohta, võib ta pensionitaotluse esitada otse maa- või linnavalitsuse või linna rajoonivalitsuse sotsiaalhooldustalitusel;
- 2) teised isikud ja nende perekonnaliikmed - oma elukohajärgsele maa- või linnavalitsuse või linna rajoonivalitsuse sotsiaalhooldustalitusel.

§ 41. Administratsioon (juhatus) vormistab vajalikud dokumendid kümne päeva jooksul pärast taotluse laekumist ning saadab need koos taotluse ja oma vormikohase esildisega pensioni taotleja elukohajärgsele (Tallinnast öökohajärgsele) maa- või linnavalitsuse või linna rajoonivalitsuse sotsiaalhooldustalitusel.

§ 42. Sotsiaalhooldustalitus on kohustatud andma selgitusi ja teatisipensionimääramise kohta, samuti abistama pensioni taotlejat vajalike dokumentide saamisel. Sotsiaalhooldustalitusel on õigus nõuda ettevõtetelt, asutuselt, organisatsioonilt ja üksikisikult vajalikke dokumente, samuti kontrollida nende õigsust.

§ 43. Pensioni määramise pensioni taotleja elukohajärgse (Tallinnast öökohajärgse) sotsiaalhooldustalituse juhataja. Pensionitaotleja, teistehuvitatud isikute või ettevõtte, asutuse või organisatsiooni nõudmisel otsustab pensioni määramise küsimuse pensionikomisjon, mille moodustab maa- või linnavalitsus või linna rajoonivalitsus.

§ 44. Sotsiaalhooldustalitus vaatab pensionimääramiseks esitatud dokumendid läbi hiljemalt 10 päeva jooksul arvates nende saabumise päevast.

Väljavõtteotsusest pensioni määramisestkeeldumisekohta saadab sotsiaalhooldustalitus ettevõttele, asutusele, organisatsioonile või pensioni taotlejale 5 päeva jooksul selle tegemisest. Otsusesse märgitakse keeldumise põhjus, tutvustatakse edasikaebamise korda. Otsuse väljavõttele lisatakse kõik dokumendid.

§ 45. Pensionitaotlemise päevaks loetakse päeva, mil sotsiaalhooldustalitus võtab vastu esilise võitaotluse koos vajalike dokumentidega. Kui pensioni taotlus on saadetud posti teel ning see juures on lisatud kõik vajalikud dokumendid, loetakse pensioni taotlemise päevaks taotluse lähtekoha postitempi kuupäev.

§ 46. Pension määratakse pensioni taotlemise päevast alates (paragrahv 45). Pension määratakse varasemast tähtajast järgmistel juhtudel:

1) vanaduspension määratakse pensioniikka jõudmise päevast (paragrahv 8,9) ning invaliidsuspension määratakse ATEK-is invaliidsuse kindlakstegemise päevast, kui pensioni taotlus on esitatud

3 kuu jooksul arvates pensioniikka jõudmise või invaliidsuse kindlakstegemise päevast;

2) toitjakaotuspension määratakse toitja surma või teadmata äraolijaks tunnistamise päevast, kui pensioni taotlus esitatakse 12 kuu jooksul pärast toitjasurma või teadmata äraolijaks tunnistamist.

§ 47. Pensionärile antakse pensionitunnistus, mille vormi määrab kindlaks sotsiaalhooldusministeerium.

§ 48. Määratud pension arvutatakse ümber:

1) kui tekib õigussaada suuremat pensioni - samakuu esimesest kuupäevast, kui pensionär esitab avalduse koos kõigi vajalike dokumentidega enne 16. kuupäeva; järgmise kuuesimesest kuupäevast, kui pensionär esitab avalduse koos vajalike dokumentidega pärast 15. kuupäeva;

2) kui tekivad asjaolud, mis tingivad pensioni vähendamise - samakuu esimesest kuupäevast, kui need asjaolud tekivad enne 16. kuupäeva; järgmise kuu esimesest kuupäevast, kui need asjaolud tekivad pärast 15. kuupäeva.

Käesolevate paragrahvides 49-52 loetletud juhtudel arvutatakse pension ümber nimetatud paragrahvide settenähtud tähtaegadest.

§ 49. Invaliidsusgrupi muutmisel arvutatakse pension ümber invaliidsusgrupi muutmise päevast alates. Taasläbivaatusel töövõimeliseks tunnistatud isikule makstakse invaliidsuspensioniga taasläbivaatuse kuu lõpuni.

§ 50. Kui invaliid ei ilmu ATEK-i taasläbivaatuseks määratud ajal, siis peatatakse talle pensioni maksmine. Tema invaliidiks taastunnistamise korral alustatakse pensionimaksmist selle peatamise päevast, kuid mitte rohkem kui ühe kuu ulatuses.

Kui invaliid ei ilmu taasläbivaatusele mõjuvatel põhjustel, siis jätkatakse pensioni maksmist alates katkestamise päevast kuni järgmise taasläbivaatuse päevani, kuid mitte üle kolme aasta, tingimusel kui ATEK tunnistab ta ka sel ajal invaliidiks. Kui invaliid saab taasläbivaatuse järele uue invaliidsusgrupi, siis makstakse pension nimetatud aja eest endise grupi järgi.

§ 51. Toitjakaotuspensionisaavate perekonnaliikmete arvu muutmise korral pensioni kas suurendatakse või vähendatakse. Pensionisuurust muudetakse võiselle maksmine lõpetatakse järgneva kalendrikuu esimesest päevast.

§ 52. Perekonnaliikmetele, kellel on õigus saada toitjakaotuspension, määratakse ühine pension.

Perekonnaliikme nõudmisel eraldatakse pensionist tema osa ja makstakse see talle eraldi välja. Pensionist osaaldamine toimub selle kuu esimesest päevast, mis järgneb kuule, mil saabus avaldus pensioni jaotamise kohta.

§ 53. Pensioniliiki muudetakse taotluse ja vajalike dokumentide (kuineed pensionitoimikus puuduvad) esitamise päevast alates.

§ 54. Kaebusi sotsiaalhooldustalituse juhataja või pensionikomisjoni otsuse peale pensioni määramise asjus võib pensioni taotleja maa- või linnavalitsuse või linna rajoonivalitsusele esitada 6 kuu jooksul pärast otsuse saamise päeva, tema otsusegamittendustumise korral maa- või linnakohtule 6 kuu jooksul otsuse saamise päevast.

XI Pensioni maksmine

§ 55. Pensioni makstakse Eesti Sotsiaalfondi pensionisihthkapitalist. Riiklik pension maksustamisele ei kuulu.

§ 56. Pensioni maksab sotsiaalhooldustalitus kas postiteel, ülekandekorraldus või pensionärihoiuarvele võitöökohta kaudu.

§ 57. Vanadus-, invaliidsus- ja toitjakaotuspension makstakse töötamise korral olenemata palgast või muust sissetulekust. Hoolduspension (paragrahv 26) töötamise korral ei maksta.

§ 58. Pensionär on kohustatud oma elukohajärgsele sotsiaalhooldustalitusele teatama asjaoludest, mis toovad kaasa pensioni määra muutmise. Tööle asumisest on pensionär kohustatud elukohajärgsele sotsiaalhooldustalitusele teatama 5 päeva jooksul.

§ 59. Volikirjaalusel makstakse pensioni kunikolmaastat järjest. Kui volikirja kehtivuse aega pole märgitud, kehtib see ühe aastajooksultõestamise päevast alates. Volikiripeaolema tõestatud notariaalkorras või pensionäri elukohajärgses elamumajandusorganisatsioonivõistatsionaarses raviasutuses, kui pensionär on seal ravil. Volikiritõestatakse vastutava isiku allkirjajaasutuse pitsoriga.

§ 60. Väljavõtmatapension makstakse pensionäri letaotluse esitamisel tagantjärele, kuid mitte rohkem kui 3 aasta eest.

Pensionisummad, mis on jäänud õigel ajal saamatapensionii määravavõimaks va asutuse süütõttu, makstakse tagantjärele tähtajalise piiranguta.

§ 61. Täielikul riiklikul ülalpidamisel olevale orvule makstakse pensioni täies ulatuses. Teistele täielikul riiklikul ülalpidamisel olevatele lastele makstakse 50 protsenti määratud pensionist. Osalisel riiklikul ülalpidamisel olevale lapsele makstakse pensioni täies ulatuses. Pension kantakse hoiupanka lapse isiklikule arvele.

§ 62. III grupilapse eastinvaliidile makstakse õpiajal pensionilapsinvaliidile kehtestatud määras (paragrahv 15) kuni õppeasutuse lõpetamiseni, kuid mitte kauem kui 24-aastase saamiseni.

§ 63. Kui pensionär vahetab elukohta, makstakse talle pärast endisest elukohast väljakirjutamist korraga kahejärgne vakuu pension. Pensioni hakatakse uuesti maksma sellest ajast, mil maksmine endises elukohas lõpetati. Kui pensionär asub elama välisriiki, makstakse talle ette kuni 6 kuu pension, kuid mitte üle tähtaja, milleni pension on määratud.

§ 64. Riiklikus internaatkodus elavale pensionäri le makstakse pensioni ja ülalpidamiskulude vahe, kuid mitte alla 10 protsenti määratud pensionist ja mitte alla 20 protsenti vanaduspensionii alammäärast. Kui riiklikus internaatkodus elaval pensionäri l on töövõimetuid perekonnaliikmed (paragrahv 18-20), makstakse talle 10 protsenti pensionist, kuid mitte alla 20 protsenti vanaduspensionii alammäärast, ning ülejäänud osa, kuid mitte üle 50 protsenti määratud pensionist, makstakse tema perekonnaliikmetele.

§ 65. Kui pensionär viib statsionaar ravil, makstakse talle pensioni määratud suuruses.

§ 66. Kui pensionäri mõistab kohus süüdi jakaristab teda vabadusekaotusega, peatatakse vabadusekaotuse ajal pensioni maksmine.

§ 67. Pensionist võib kinni pidada:

1) tsiviilasjas tehtud kohtuotsuse ja määruse ning kriminaalasjas tehtud kohtuotsuse (varalisesissenõudeosas), notariaalkontori täitepealdise ning muu otsuse ja määruse alusel, mida täidetakse vastavalt Eesti Vabariigi seadustikule kohtuotsuse täitmiseks kehtestatud korras;

2) pensionikomisjoni otsuse alusel nendepensionisummade sissenõudmiseks, mis on pensionäri le tema kuritarvituse (teadvalt ebaõigete andmetega dokumentide esitamise, töötasu võimuu sissetuleku varjamise, perekonnaliikmetekoosseisustõimunud muutuste kohta andmete esitamata jätmise) tõttu enam makstud. Muud kinnipidamisi pensionist pole lubatud teha.

Pensionist kinnipeetava osa suurus arvutatakse pensionäri le väljamaksmiseks ette nähtud summast.

Pensionist võib kinni pidada kuni 50 protsenti: varavastaste kuritegude tagajärjel tekitatud kahju hüvitamiseks, perekonnaliikmete ülalpidamiseks (alimendid), vigastuse võimuu tervisekahjustustõttu tekitatud kahju hüvitamiseks, samuti toitjaserma korral ning alusetult saadud töötasu tagastamiseks seadusega ettenähtud juhtudel.

Kõigil ülejäänud juhtudel võidakse kinni pidada kuni 20 protsenti pensionist.

Pensionikomisjoni otsuste alusel peetakse pensionist kinni kuni 20 protsenti lisaks kinnipidamisele muudel alustel.

Kõigil pensionistsissenõudmise juhtudel säilitatakse pensionäri le vähemalt 50 protsenti talle maksmisele kuuluvast pensionist.

Kui pensioni maksminel lõpetatakse (näiteks töövõime taastumise puhul) enne, kui pensionikomisjoni otsuse alusel kinnipeetav pensioni enam makse on täielikult kustutatud, nõutakse järele jäänud summa sisse kohtu korras.

§ 68. Pensionäri surma tõttu saamata jäänud pension makstakse tema nendele perekonnaliikmetele, kellel õigus saada toitjakaotuspensionii (paragrahv 17-20). Vanemal, abikaasal ja teistel perekonnaliikmetel, kes elasid koos pensionäri gatema surma päevani, on õigus saada see summa ka siis, kui nad ei kuulu toitjakaotuspensionii ga kindlustatavate isikute hulka.

Mitme perekonnaliikme üheaegsel pöördumisel sotsiaalhooldustalituse poole jagatakse saadaolev pensionisumma nende vahel võrdselt.

Ülalmainitud summamakse välja, kui seda taotletakse hiljemalt 6 kuu jooksul pärast pensionäri surma.

§ 69. Pensionäri surma korral makstakse tema perekonnale või matuse korraldanud isikutele matuse toetust kahe kuu vanaduspensionii alammääras, kui avaldus esitati 6 kuu jooksul surma päevast arvates.

XII Maa- ja linnavolikoguningitööandja õigused ja kohustused

§ 70. Maa- ja linnavolikogu võib oma õiguste piires kehtestada pensionärideleomaearvest soodustusi jamuidaineliseabi liike.

§ 71. Tööandjavõib omavahendite arvel parandadapensionäri majanduslikku olukorda. Tööandja on kohustatud viiepäeva jooksul teatama sotsiaalhooldustalitusele pensionäri töölevõtmisest. Tööandja kannab materiaalselt vastutust pensionimääramiseks jamaksmiseksantud ebaõigete dokumentide tõttu tekkinudkahju eest.

§ 72. Kooskõlas käesoleva seadusega määrab ja maksab pensioni sotsiaalhooldustalitus.

XIII Lõppsätted

§ 73. Käesolevaseaduseparagrahvi 7 punktis4ettenähtud lisand- 20 protsenti palgamiinumist - arvatataksejuurdeka vanaduspensionile paragrahvid 8, 9, 11) ja invaliidsuspensionile (paragrahv 15), kui see on määratud:

- 1) Eesti Vabariigi õigus- või piirikaitseorganites teenistuse ajal invaliidistunud isikule;
- 2) sõjaväe- või alternatiivteenistuse või õppe- või kontrollkõnenumise ajal invaliidistunud isikule;
- 3) sõjast osavõtnule;
- 4) sõja ajal kinnipidamiskohta (laagrisse) paigutatudvõi sundtööle saadetud isikule;
- 5) vastupanuliikumisest osavõtnule;
- 6) Leningradis 1941. a. 8. septembrist kuni 1944. a. 27. jaanuarini töötanud isikule;
- 7) Tsernobõli aatomielektijaama avarii ning muude tuumakatastroofide tagajärgede likvideerimise tõttu invaliidistunud isikule.

Käesolevaseaduse paragrahvi 7 punktis 4 ettenähtudlisand arvatataksejuurde ka käesolevas paragrahvisloetletudisikute perekonnale määratud toitjakaotuspensionile (paragrahvid 17-20). Käesolevaparagrahvi alusel pensioni saavate isikuteeringi täiendab Eesti Vabariigi Valitsus.

Eesti Vabariigi Ülemnõukogu esimees A. Rüütel

Tallinn, 15.aprillil 1991.